

**LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS
SPRENDIMAS NR. 2023/3.1**

2023-03-24, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – Rūmai) Profesinės etikos taryba (toliau – PET) išnagrinėjo Lietuvos architektų rūmų pirmininko prašymus pagal pareiškėjo E. R. pirminius prašymus (toliau – Pareiškėjas) dėl Šiaulių regioninės architektūros tarybos narių Vytauto Marcinkaus, Vytenio Rudoko, Daliaus Puzino, Algimanto Černiausko (toliau – Atsakovai) pareigos nusišalinti vykdymo 2022-12-07 Šiaulių regioninės architektūros tarybos posėdžio metu ir galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų.

Prašymai išnagrinėti ir sprendimas priimtas 2023-03-24 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant prašymus ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius (pirmininkas), Andrius Bakšys, Donatas Laucius, Kęstutis Lupeikis, Aleksandras Gvildys. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, PET sekretoriaus funkcijas posėdyje atliko teisininkas Justas Laurinčiukas. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Pareiškėjas ir Atsakovai.

Posėdžio eiga:

I. Prašymų esmė

PET 2023-02-20 gavo Rūmų pirmininko prašymus dėl Atsakovų profesinės etikos. **Prašymuose dėl Atsakovų profesinės etikos buvo prašoma išnagrinėti, ar:**

Šiaulių regioninės architektūros tarybos (toliau – Šiaulių RAT) nariai Vytautas Marcinkus ir Vytenis Rudokas nenušalindami 2022-12-07 Šiaulių RAT posėdžio metu nuo Radviliškio rajono savivaldybės Baisogalos miestelio bendrojo plano sprendinių svarstymo savo veiksmais ir/ar neveikimu, dalyvaudami ir balsuodami 2022-12-07 Šiaulių RAT posėdyje, nepadarė 2016-04-22 Europos architektų tarybos generalinės asamblėjos patvirtinto Architektūros paslaugų teikėjų Europos etikos kodekso 2.3, 4.1 ir 4.3 papunkčių pažeidimo. Taip pat, ar 2022-12-07 posėdyje dalyvavę ir išvadas dėl Baisogalos miestelio bendrojo plano projekto (toliau – Bendrojo plano) sprendinių teikę nariai Dalius Puzinas ir Algimantas Černiauskas dalyvavo ir ekspertinę nuomonę dėl to paties Bendrojo plano projekto išsakė ir Lietuvos architektų sąjungos Šiaulių skyriaus architektūros ir urbanistikos ekspertų tarybos (toliau – ŠAUET) 2022-06-09 posėdyje, todėl atsižvelgiant į tai keliamas klausimas ar aplinkybė, kad asmuo teikė savo nuomonę, atlikdamas ekspertinį vertinimą anksčiau, nesukelia pareigos nusišalinti nuo pakartotinio to paties objekto vertinimo einant pareigas kitame ekspertinio vertinimo organe. Atitinkama prašoma išnagrinėti, ar D. Puzinas ir A. Černiauskas, atsižvelgiant į tai, kad buvo išreiškę savo nuomonę anksčiau (2022-06-09 teikiant ŠAUET ekspertinį vertinimą) ir nenušalindami 2022-12-07 RAT posėdžio metu, nepadarė 2016-04-22 Europos architektų tarybos generalinės asamblėjos patvirtinto Architektūros paslaugų teikėjų Europos etikos kodekso 2.3, 4.1 ir 4.3 papunkčių pažeidimo.

II. Pareiškėjo paaiškinimų esmė

Paaiškino, jog Pareiškėjas yra Radviliškio rajono savivaldybės Baisogalos miestelio bendrojo plano rengėjas, kad anksčiau kelis kartus kreipėsi dėl jo sprendinių į Šiaulių RAT ir į ŠAUET. Po jų pateiktų išvadų Pareiškėjui kilo abejonės dėl galimo šališko sprendžiant aktualius klausimus. Tokios abejonės grindžiamos tuo, kad Atsakovai, kaip Šiaulių RAT nariai, teikė tokią pačią savo nuomonę pakartotinai Šiaulių RAT 2022-12-07, nors prieš tai teikė nuomonę 2022-06-09, teikiant ŠAUET ekspertinį vertinimą dėl to paties objekto. Mano, kad Atsakovai galėjo būti tokiu būdu ne objektyvūs, taip pat mano, kad pagal prie prašymų pridėtą informaciją jie yra susiję su verslo subjektais ir galimai yra suinteresuoti teikti tokią nuomonę, kokia buvo pateikta kelis kartus.

III. Atsakovų paaiškinimų esmė

Atsakovas Vytautas Marcinkus neigia galimą savo šališkumą, paaiškino, kad jo ir kitų Atsakovų pateiktos nuomonės yra apie koncepcinius urbanistinius sprendinius, o ne apie konkretų objektą kaip teigia Pareiškėjas. Nurodo, kad nėra pažįstamas nė su vienu iš Bendrajame plane pažymėtų žemės sklypų savininkų, todėl jo 2020 m. išsiųstas el. laiškas Pareiškėjui buvo tęstinis domėjimasis dar nuo 2004 m. tuo metu planuotos degalinės projektavimo galimybių, kuri šiuo metu pastatyta, ir kitos galimos komercinės veiklos. Mano, kad jų pateikta nuomonė turi būti vertinama kaip tinkamiausi sprendiniai pagal esamą situaciją. Pažymėjo, kad Pareiškėjui buvo pateikęs tik kaip pavyzdį įvardinto prekybos centro tipinį projektą į aktualų žemės sklypą, siekdamas įrodyti, kad tokios galimybės objektyviai egzistuoja, patvirtino, kad istoriškai projektuoja vieno prekybos centro tinklui visoje Lietuvoje, tačiau tai jo nuomone niekaip nepatvirtina jo išankstinio atstovavimo ar kokių nors vystymo interesų kaip teigia Pareiškėjas, nes vystyti gali bet kuris prekybos centrų tinklas. Mano, kad Pareiškėjo pateikti Bendrojo plano sprendiniai yra urbanistiškai klaidingi bei neatitinkantys realių poreikių, suformuoti nepagrįstai neatsižvelgiant į papildomus neproporcingus kaštus, kuriuos tektų investuoti bet kuriam vystytojui pagal Pareiškėjo pateiktus sprendinius. Atsakovas Vytautas Marcinkus mano, kad pateikė savo profesinę nuomonę Šiaulių RAT ir ŠAUET, kuri nėra įtakota jokių vystytojų interesų. Atsakovas Vytenis Rudokas akcentavo, kad jo prioritetas yra profesinių sprendinių kokybė, todėl jis mano, kad Pareiškėjas teikdamas savo Bendrojo plano sprendinius vadovavosi pasenusiais akademiniais metodais ir nukrypo nuo šiuo metu vyraujančių tendencijų bei praktinių poreikių ir plėtros galimybių. Atsakovas A. Černiauskas pakomentavo, kad jo nuomone Pareiškėjo pirminiai prašymai nėra pagrįsti, be pakankamų įrodymų. Akcentavo, kad jo kelis kartus pateikta nuomonė Šiaulių RAT ir ŠAUET buvo nuosekli ir nesikeitė, nes ji buvo paremta jo žiniomis bei vadovaujantis jo ilgamete urbanistine patirtimi bei sąžiningumo principais.

IV. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Nagrinėjama, jog Atsakovai galimai pažeidė Etikos kodekso 2 principo („įsipareigojimai visuomenės labui“), 2.3. taikymo atvejį, t.y. Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo, taip pat 4 principo („įsipareigojimai profesijai“) 4.1. taikymo atvejį, t.y. visi architektūros paslaugų teikėjai plėtoja savo profesinę veiklą,

išlikdami nepriklausomi, nešališki, dori, garbingi, sąžiningi, užtikrindami savo veiklos konfidencialumą ir vientisumą bei 4.3. taikymo atvejį, t.y. visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų.

V. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo prašymus, išklausė Pareiškėjo ir Atsakovų paaiškinimų ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a) Prašymai pateikti Rūmų pirmininko po pirminio Pareiškėjo prašymų įvertinti situaciją Šiaulių RAT veikloje nagrinėjama klausimais;
- b) Architektai dalyvaudami RAT veikloje turi siekti regimybės nebuvimo dėl galimo jų šališkumo, vengti bet kokių situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo;
- c) Vienas iš Atsakovų Vytautas Marcinkus 2020 m. siuntė el. laišką Pareiškėjui, kuriuo vizualiai atvaizdavo, jog į aktualų sklypą būtų įmanoma teoriškai suprojektuoti komercinį pastatą.

VI. Sprendimo argumentai

Įvertinus pateiktą informaciją ir duomenis, Pareiškėjo ir Atsakovų paaiškinimus, PET nariai mano, jog vienas iš atsakovų Vytautas Marcinkus turėjo siekti regimybės nebuvimo dėl galimo šališkumo ir turėjo vengti situacijos, kuri galėtų paskleisti abejonių dėl jo nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo, kai jis dalyvavo Šiaulių RAT ir ŠAUET bei teikė savo nuomonę, nes turėjo žinoti, kad 2020 m. siuntė el. laišką Pareiškėjui, kuriuo vizualiai atvaizdavo, jog į aktualų sklypą būtų įmanoma teoriškai suprojektuoti komercinį pastatą, bei kurio priede matosi vystytojo rekvizitai bei domimasi dėl vystymo galimybių aktualioje teritorijoje. PET daugumos narių nuomone darytina išvada, kad nepaneigtina, jog atsakovas Vytautas Marcinkus teikė savo nuomonę profesionaliai ir atsakingai, dalyvaudamas Šiaulių RAT ir ŠAUET, tačiau šiuo individualiu jo atveju dėl prieš tai nurodytų priežasčių galėjo tikslingai realizuoti jam žinomą nusišalinimo institutą, siekiant išvengti bet kokių spekuliacijų šiuo klausimu dėl jo galimų interesų bei sąsajų su trečiaisiais asmenimis. Todėl Vytautas Marcinkus nenusišalindamas 2022-12-07 Šiaulių RAT posėdžio metu nuo Radviliškio rajono savivaldybės Baisogalos miestelio bendrojo plano sprendinių svarstymo tokiu savo neveikimu, dalyvaudamas ir balsuodamas, padarė Etikos kodekso 2.3 papunkčio pažeidimą, nes tokiu būdu neišvengė situacijos, kuri galėjo paskleisti abejonių dėl jo nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo. PET nariai sprendžia, kad visi kiti Atsakovai Etikos kodekso pažeidimų nepadarė, nes jų atžvilgiu nebuvo pateikta pakankamai tinkamų įrodymų dėl jų galimo šališkumo ar interesų regimybės. Daroma tolesnė išvada, kad atsakovai D. Puzinas ir A. Černiauskas, nors ir buvo išreiškę savo nuomonę anksčiau (2022-06-09 teikiant ŠAUET ekspertinį vertinimą) ir nenusišalino 2022-12-07 RAT posėdžio metu, tačiau tokiais veiksmais nepadarė Etikos kodekso nurodytų taikymo atvejų pažeidimo.

Nutarta:

- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.3 taikymo atvejis („Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo“). **Vytautas Marcinkus pažeidė (vienbalsiai);**
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.3 taikymo atvejis („Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo“). **V. Rudokas, D. Puzinas ir A. Černiauskas nepažeidė (vienbalsiai);**
- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.1 taikymo atvejis („visi architektūros paslaugų teikėjai plėtoja savo profesinę veiklą, išlikdami nepriklausomi, nešališki, dori, garbingi, sąžiningi, užtikrindami savo veiklos konfidencialumą ir vientisumą“). **Vytautas Marcinkus nepažeidė (du PET nariai balsavo „už“, trys – „prieš“);**
- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.1 taikymo atvejis („visi architektūros paslaugų teikėjai plėtoja savo profesinę veiklą, išlikdami nepriklausomi, nešališki, dori, garbingi, sąžiningi, užtikrindami savo veiklos konfidencialumą ir vientisumą“). **V. Rudokas, D. Puzinas ir A. Černiauskas nepažeidė (vienbalsiai);**
- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3 taikymo atvejis („visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų“). **Vytautas Marcinkus nepažeidė (du PET nariai balsavo „už“, trys – „prieš“);**
- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.3 taikymo atvejis („visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų“). **V. Rudokas, D. Puzinas ir A. Černiauskas nepažeidė (vienbalsiai);**
- Rekomenduoti architektams atidžiai ir individualiai įvertinti savo situacijas ir dalyvaujant RAT veikloje siekti net regimybės nebuvimo dėl galimo jų šališkumo, vengti bet kokių situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo.

PET pirmininkas _____ Darius Juškevičius

Posėdžio sekretoriaus funkcijas atliekantis _____ Justas Laurinčiukas

